

Vrij als de vogels

De Bergrede voor nu

KAREL EYKMAN

Met illustraties van Margreet de Heer

Vrij als de vogels

De Bergrede voor nu

KAREL EYKMAN

Met tekeningen van Margreet de Heer

Boekverzorging: Mulder van Meurs

Illustraties omslag en binnenwerk: Margreet de Heer

ISBN paperback 978 90 239 5503 0

NUR 746

www.kokboekencentrum.nl.

© 2018 KokBoekencentrum Uitgevers, Utrecht

Alle rechten voorbehouden

Inhoud

Vooraf 9

Doe het andersom 12

Gelukwensen

1. Gelukkig de armen van geest 14
Het bombardement 15
2. Gelukkig de treurenden 18
Per ongeluk troost 19
3. Gelukkig de zachtmoedigen 23
Stilzwijgend verzet 24
4. Gelukkig wie hongeren naar gerechtigheid 28
Meisje in vluchtelingenkamp 30
5. Gelukkig de barmhartigen 31
Henrik en dokter Korczak 32
6. Gelukkig de zuiveren van hart 36
De modelboot 37
7. Gelukkig de vreedstichters 43
Oorlog op het nippertje 44
8. Gelukkig wie vervolgd worden 52
Lizzy Miss Piggy 53

De linkerwang

9. Jullie zijn het zout in deze wereld 58
De oude man en zijn vogels 59
10. Jullie zijn het licht in deze wereld 62
Je hebt geen lamp, je bent een lamp 63

11. Als iemand je op de rechterwang slaat 68
Kanusbraaier! 69
12. Heb je vijanden lief 72
De barmhartige Palestijn 73
13. Als iemand je dwingt één mijl mee te gaan, loop er dan twee met hem op 74
Een eindje meelopen 75

Onze vader

14. Als je bidt, laat dat dan niet aan iedereen zien 80
Gebed van het kind dat niet kon bidden 81
15. Onze Vader in de hemel 82
De sollicitatiebrief 83
16. Laat uw naam geheiligd worden 85
Een naam te verliezen 86
17. Laat uw koninkrijk komen 89
De voorpret 90
18. Laat uw wil gedaan worden 92
De bestelautootjes 94
19. Geef ons vandaag het brood dat we nodig hebben 97
Geen brood, ga ik dood 98
20. Vergeef ons onze schulden zoals ook wij vergeven wie ons iets schuldig is 100
Vergeven is geen zand erover 101
21. Breng ons niet in beproeving 104
De campagneleider 105
22. Maar red ons uit de greep van het kwaad 107
Bok of schaap? 108

Vrij als de vogels

23. Verzamel voor jezelf geen schatten op aarde 114
Opgeruimd staat netjes 115
24. Je kan geen twee heren dienen 119
De tas en de plofkip 120
25. Geen zorgen voor morgen 124
Vrij als de vogels 125
26. Oordeel niet 127
Zie je mij wel? 128
27. Behandel een ander als jezelf 131
Het mooiste cadeau 132
28. De brede en de smalle weg 135
Waar zet je je joker op 136
29. Het huis op het zand 140
Wat voor huis ben jij? 141

Achteraf 143

Vooraf

Ik heb vrienden die er lol in hebben om mij in de maling te nemen. Als ik ze bijvoorbeeld wil uitleggen hoe je de wereld een beetje beter zou kunnen maken, lachen ze me vierkant uit.

‘Wat jij met je mooie hoge idealen wilt, is toch onbereikbaar,’ zeggen ze dan. ‘Nooit geweld gebruiken, geen oorlog voeren, je vijanden liefhebben, dat kan helemaal niet, dat lukt helemaal nooit. Mensen zijn nu eenmaal gewone mensen die gewoon moeten doen wat ze horen te doen. Als iedereen zich nu maar normaal gedraagt en zich aan de wet en de afspraken houdt, is dat al goed genoeg. Als je alleen maar zo fatsoenlijk bent om een ander niet te doden, niet te bestelen en niet te bedriegen, dan ben je al een heel eind, dat is mooi zat. Daar hebben wij jouw hoogstaande ideeën over een prachtige samenleving niet bij nodig.’

Tja, eerlijk gezegd moet ik mijn vrienden wel gelijk geven, als ik ze zo hoor praten over alles wat gewoon en normaal is. Het is allemaal waar, maar toch, ik vind het zo vreselijk saai om alleen maar te geloven in wat gewoon en normaal is. Ik heb er nu eenmaal plezier in om in mijn leven dingen te doen die net een beetje ongewoner dan gewoon zijn, die net een tikkie abnormaler dan normaal zijn.

Dat begint al met bijvoorbeeld wat meer geld terugbetalen dan je schuldig bent, iets zomaar weggeven zonder dat je iets terug verwacht, iemand een eind verder helpen dan was afgesproken.

Dat soort dingen. Ik geef nog een voorbeeld: als iemand je een klap geeft, hoef je niet een even harde klap terug te geven. Dan aap je hem alleen maar na. Het is juist de kunst iets terug te doen waar hij niet van terug heeft. Hem met een goede grap belachelijk maken of zo. Daar kan hij vast niet tegen.

Dat is nou net de lol van zo'n manier van doen. Door onverwacht iets ongewoons te doen zet je een ander op het verkeerde been. Probeer het zelf ook maar eens. Verras de mensen om je heen door een schepje meer te doen dan waar ze op gerekend hadden. Zo krijg je vanzelf een vrolijk soort leven en je wordt er niet egoïstisch van.

Nu heb ik dit, eerlijk gezegd, niet allemaal zelf bedacht. Ik heb het van Jezus, die mij op het idee heeft gebracht.

Eens kwamen er zoveel mensen tegelijk op hem af die hem wilden spreken, dat hij niet anders kon dan op de helling van een berg te gaan staan, zodat iedereen hem kon zien en horen. Hij heeft toen een indrukwekkende toespraak gehouden die ze later 'de Bergrede' zijn gaan noemen. Hij heeft daarin alles willen zeggen wat hij zijn hele leven al duidelijk wilde maken.

Het is geen preek, geen reglement of instructie van wat je wel moet doen en niet mag doen. Nee, het is eerder een uitnodiging om iets nieuws te durven proberen.

'Laten wij eens zien', zegt hij, 'wat je kan bereiken door meer voor een ander te doen dan het gewone, meer dan wat moet, meer dan wat hoort, meer dan wat vastligt.'

Beste nuchtere en praktische vrienden van me, als ik daaraan mee wil doen, ben ik dan te veel een optimist? Ben ik dan een zweverige idealist?

Het gaat toch om heel eenvoudige dingen waar je in het dagelijks leven mee te maken krijgt? Het is nog maar een begin. Geef me de kans om zo'n manier van leven uit te proberen. O, het zal heus weleens mislukken. Geef niet, volgende keer beter. Opnieuw beginnen en blijven volhouden.

Ik geef nog een zelfverzonnen gelijkenis om het uit te leggen.

Er waren eens drie jongens, die met hun pijl en boog een wedstrijd gingen houden wie het met zijn pijl het verst kon brengen.

De eerste jongen schoot zijn pijl recht omhoog. 'Direct naar de hoogste hemel,' zei hij. 'Dat is het hoogste wat je kunt bereiken.'

Na een tijdje kwam die pijl weer terug. Niet op zijn hoofd gelukkig, maar een meter naast hem, omdat de aarde intussen alweer een beetje gedraaid was.

De tweede jongen dacht: de kortste weg naar het verste punt op de horizon, hier op aarde, is laag over de grond, recht voor mij uit.

En hij schoot zijn pijl af. Maar helaas, door de zwaartekracht van de aarde kwam die pijl na vijftig meter op de grond terecht.

Toen kwam de derde jongen aan de beurt. Hij mikte zijn pijl niet hoog op de hemel, niet vlak langs de aarde, maar een tikkeltje schuin naar boven. En die pijl kwam het verst.

Die derde jongen, die had het begrepen.

Karel Eykman

Doe het andersom

Ze zullen altijd tegen je zeggen:

‘Voor wat hoort wat, want dat hoort.’

Ze zullen je altijd uit willen leggen:

‘Denk aan jezelf, dan kom je nooit tekort.’

Doe daar niet aan mee, doe het andersom
geef de mensen meer dan ze durven te verwachten.
Al vinden ze je gek en vinden ze je stom
eens gebeurt wat zij toch onmogelijk achtten.
We hebben mensen nodig met een nieuwe fantasie
mensen met een nieuwe fantasie.

Ze zullen je altijd aan willen praten:

‘Oog om oog en tand om tand.’

‘Hou je eigen belang in de gaten!

Gelijke munt is gezond verstand.’

Doe daar niet aan mee, zet de boel op zijn kop.
Doe een tikkie meer dan het doodnormale.
Doe wat je moet doen, met net een schep daar bovenop.
Breng ze van hun stuk met je royale idealen.
We hebben mensen nodig met een beetje lef
mensen met een beetje lef.

Gelukwensen

I.

Gelukkig de armen van geest
want hun is het koninkrijk der hemelen.

Gelukkig zij die het echt niet meer weten.

Het bombardement

In die dagen, toen in Rotterdam de oorlog begon, was ik nog maar een klein jongetje. Mijn broer was een heel stuk groter en ouder, die was wel tien jaar!

Ik mocht bij hem vóór op de autoped staan voor een ommetje over het Eendrachtsplein, waar ook een schuilkelder was gebouwd, een geheimzinnig betonnen bouwsel, het stonk daar naar pies en hondendrol.

We waren daar nog niet of we moesten alweer terug naar huis, want het luchtalarm begon te loeien. Ik had een hekel aan die sirene met zijn jengelende geluid, die telkens afging als je net aan het buitenspelen was.

Ja, ik wist wel dat er zoiets als oorlog was, er werd geschoten en gevochten door onze Mariniers tegen de Duitsers. Maar dat was een heel eind verderop in de stad, bij de Maasbrug. Ik hoorde wel het schieten in de verte, maar ik trok me daar verder niets van aan. Ik ging gewoon door met mijn eigen autootjes en speelgoedbeesten.

Al onze knuffels waren opgeroepen, ze kregen allemaal een papieren Rode Kruismuts op en een Rode Kruisarmband om. Zo reden ze in een optocht door de kamer. Twee lelijke lappenpoppen mochten de Duitsers zijn.

Eerlijk gezegd vond ik oorlog wel spannend. Ik was ook niet bang, want vader was er en vader wist alles, vader wist wat er gebeuren moest, vader had maatregelen genomen tegen alle gevaren. Zo had hij alle ruiten beplakt met brede stroken plakband, waardoor er geen glassplinters door de kamer zouden vliegen als de ramen kapotgeschoten werden. Nee, ons kon niets overkomen.

Tot die dag dat vader de kamer binnenstormde.

‘Vooruit, naar de kelder!’ riep hij. ‘Allemaal! Nu meteen!’

Ik kon nog net mijn Rode Kruisbeer mee grissen, mijn broer zijn brandweerauto en vader sjouwde een matras mee naar beneden. Mijn moeder had uit de keuken nog brood, jam en kaas meegenomen en een blik koekjes. Dat kan zo best gezellig worden, dacht ik nog.

Daar zaten we dan in die halfdonkere kelder, dicht bij elkaar op onze matras op de grond.

Niemand van ons zei wat. Zelfs moeder, die anders vol verhalen zat, wist niets te zeggen.

Wij luisterden alleen maar naar het geknal en gedonder buiten, dat steeds harder leek te klinken en steeds dichterbij leek te komen, en naar het dreigende gedruis van vliegtuigen hoog boven ons.

‘Bommen’, mompelde vader, ‘ze gooien verdomme bommen, de schoften.’ Hij beet op zijn onderlip.

Toen kwam opeens die enorme knal, die keihard door de straat donderde! Het moet een inslag vlakbij zijn geweest. Het hele huis trilde ervan.

Ik sprong in paniek overeind, mijn moeder gilte even en mijn vader zat daar maar wezenloos voor zich uit te staren.

Ik kon aan hem zien dat hij zijn best deed om niet te gaan huilen. Hij zag er moe en verslagen uit.

Ik kroop naar hem toe, mijn beer stevig tegen me aangeklemd.

‘Pap’, zei ik zachtjes, ‘pap, wat moeten we nu doen?’

Hij keek me aan en zei alleen maar: ‘Ik weet het niet. Ik weet het echt niet meer, m’n jongen. Ik weet het niet, ik weet het niet.’

Dat bleef hij maar stil voor zich uit zeggen: ‘Ik weet het niet.’

Hij drukte me stevig tegen zich aan. Eigenlijk vond ik dat toen maar raar.

Hoe kan dat nou, een vader die het niet meer weet? Een vader is toch iemand die alles weet en die overal raad op weet? Ik begreep er niets van.

Maar later dacht ik daar anders over. Dat kwam doordat ik toen op school een meester had die alles zeker wist en bovendien alles beter wist. Hij vond dat ik daarom mijn mond moest houden. Zo werd ik langzamerhand steeds trotser op mijn vader, die zo moedig was om toe te geven dat hij het soms echt niet meer wist. Hij was een dapper mens.

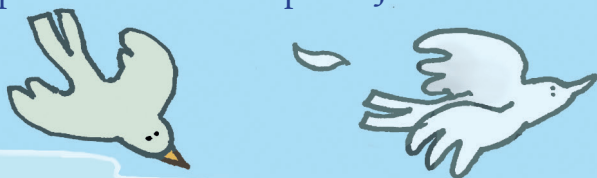

De Bergrede bevat alles wat Jezus wilde voorleven. Het is geen preek, geen reglement of instructie voor hoe je een goed mens wordt. De Bergrede is een uitnodiging om te durven proberen, en om opnieuw te beginnen en te blijven volhouden als het niet lukt.

Karel Eykman presenteert in dit boek verhalen en gedichten die de boodschap van de Bergrede opnieuw vertellen. Stripmaker des Vaderlands Margreet de Heer maakte de illustraties.

Een prachtig boek dat je helpt om de boodschap van Jezus te begrijpen.

Karel Eykman werd bekend met zijn kinderbijbel *Woord voor Woord*, maar schreef daarnaast vele andere boeken en gedichten. Margreet de Heer is Stripmaker des Vaderlands. Samen maakten zij eerder *Zodat het je goed gaat. Tien geboden voor nu*.

